

Vores stemmer bliver hørt

De fem parlamentarikere med handicap er samlet udenfor Ugandas parlament i. Fra højre til venstre: Helen Asamo, Safia Nalule, William Wilson Nokrach, Alex Ndeezi og Hood Katuramu.

Der er gået 50 år siden mennesker med handicap i Uganda begyndte at organisere sig. I dag er de repræsenterede i såvel parlamentet som i distrikts- og kommunalbestyrelser

Alle parlamentarikere med handicap har to assistenter. På billedet tolker en assistent(tv) for døve Alex Ndeezi. Til højre ses Safia Nalule, repræsentant for kvinder med handicap

SAFIA NALULE bliver irriteret, når talen falder på situationen for gravide kvinder med handicap. Hendes brune øjne næsten gløder. Hun hæver stemmen. "De fleste ser på os som aseksuelle væsener og bliver chokerede, når en kvinde med handicap bliver gravid. Man kan endda komme ud for, at sygehuspersonale klandrer kvinder med handicap for at skaffe sig yderligere et 'problem' ved at blive gravide. Der skal mere oplysning til, om at selv vi også er seksuelt aktive," siger Safia iltert.

Hun kigger hurtigt på hver og en af de fire personer, som sidder omkring det aflange egetræs bord og fortæller siden, at næsten ingen gynækologiske afdelinger eller fødeklinikker er handicapegnede eller har specialudstyr.

"Jeg har flere gange klaget til Sundhedsministeriet for ikke at bruge tid nok på at undersøge, hvilke fødelejer, der er bedst for kvinder med handicap, men intet sker."

Vi befinder os i et nøgent hvidt rum i parlamentsbygningen i Ugandas hovedstad Kampala. Selskabet omkring bordet består af fem ugandiske parlamentarikere ud af i alt 375, og alle har et handicap. Safia, som er bevægelseshæmmet, repræsenterer kvinder med handicap. De øvrige repræsenterer mennesker med handicap i landets nordlige, vestlige, østlige og centrale regioner.

"Vi mødes hver onsdag morgen for at diskutere, hvordan vi kan påvirke forskellige beslutninger, følge op på forskellige spørgsmål og planlægge vores lobbyarbejde," siger William Wilson Nokrach fra Norduganda.

"Vi er specialister på spørgsmål som specifikt vedrører os, men kan give vores syn på alt, hvad der diskuteres i parlamentet og påvirke forskellige beslutninger," siger Helen Asamo, som er repræsentant for Østuganda.

Uganda var foregangsland

Uganda ses som et foregangsland i Afrika, når det gælder rettigheder for mennesker med handicap og integration i samfundet.

"Vi har kæmpet for vores sag og utrætteligt lobbyet for vores rettigheder. Havde vi ikke gjort det, var vi aldrig nået hertil, hvor vi er i dag," siger William Wilson Nokrach.

Kampen begyndte for 50 år siden, hvor blindeorganisationen Uganda Foundation of the Blind blev dannet. Den blev fulgt op af flere organisationer for mennesker med bevægelseshandicap i løbet af 1970'erne og 80'erne og i 1987 enedes alle om at danne paraplyorganisationen NUDIPU (National Union of Disabled Persons of Uganda).

"Det markerede en ny æra. NUDIPU har arbejdet for at mobilisere folk i hele landet og bygget en stærk struktur op, så vores stemmer

er blevet hørt," siger William Wilson Nokrach.

NUDIPU blev stærkt påvirket af diskussionerne i FN om en international konvention om rettigheder til mennesker med handicap i 90'erne.

"Allerede dengang kæmpede vi for, at udkastet til FN-konventionen om rettigheder for personer med handicap skulle implementeres i Uganda," forklarer døve Alex Ndeezi på tegnsprog via en personlig tolk.

NUDIPU udviklede et internationalt netværk. Det førte til finansiel støtte og erfaringsudveksling. "Det har spillet en vigtig rolle i vores lobbyarbejde," fortæller Alex Ndeezi.

Forfatning med rettigheder og kvoter

William pointerer, at der også har været en national politisk vilje til at forbedre situationen for mennesker med handicap. Da man skulle ned sætte et råd til at revidere forfatningen i 1995 lobbyede NUDIPU for at en person med handicap skulle indgå i rådet, og en mand ved navn Eliphaz Mazima blev udpeget som repræsentant. Resultatet blev en forfatning, som specifikt garanterer samme rettigheder og muligheder til mennesker med handicap som for andre medborgere, og at der blandt parlamentsmedlemmerne skal være mindst fem personer med handicap. I landets regions- og kommunalbestyrelser skal der være to, en mand og en kvinde. "Siden da har vi været repræsenteret på alle beslutningsniveauer," siger Helen Asamo.

I Uganda har NRM (National Resistance Movement) haft magten siden 1986. Frem til 2005 havde landet et etpartisystem, hvor parlamentarikerne blev valgt som partipolitisk uafhængige. Kandidaterne med handicap blev udpeget indenfor NUDIPU, som også efter Uganda fik et flerpartisystem, har tilrettelagt og ledet valgprocessen. De fem parlamentarikere vandt således deres pladser i konkurrence

39-årige Tembo Simon, som er lam i det ene ben, har taget et mikrolån og sælger frugt og grønt på Nakawa-marknaden i Kampala

Tilgængeligheden er et stort problem i Kampala. Der mangler ramper og kantstenene er høje.

med 400 kandidater med handicap ved det seneste valg i 2011. Alle fem tilhører NRM.

“Vores sympati for partiet skyldes, at det var under NRM’s styre at mennesker med handicap for første gang kom på dagsordenen,” siger Helen Asamo.

Midt i marts 2013 blev valgsystemet ændret. Til næste valg må mennesker med handicap vælges i den ordinære valgstruktur, som dog endnu ikke er helt på plads.

“Vi har et flerpartisystem, så det kan ingen have noget at indvende imod,” siger William Wilson Nokrach.

Pres for ny lov

I 2006 blev en handicaplovgivning vedtaget, som blandt andet fastslår

lige ret til uddannelse, sundhed og tilgængelighed. To år senere var Uganda blandt de første lande i verden til at ratificere UNCRPD, FN’s Handicapkonvention. Der findes imidlertid flere modsætninger mellem konventionen og handicaplovgivningen.

“Derfor har vi lavet et udkast til en ny handicaplov, hvor handicapkonventionens retningslinjer er integreret. Nu presser vi regeringen for at få den vedtaget,” fortæller Helen Asamo

Tilgængelighed

Indgangen til parlamentsbygningen har en rampe. Der findes talende elevatorer til alle etager og hvert medlem med handicap har to personlige assistenter.

“Parlamentssalen er derimod ikke så velegnet. Der er tre trin op til pladserne, men pladserne nærmest trinene er dog reserveret til os,” siger Helen Asamo.

Uden for parlamentet er det langt vanskeligere at færdes. De fleste private og offentlige bygninger er ikke tilgængelige, og det samme gælder almene transportmidler. Derfor er det ifølge Helen Asamo umuligt at implementere hele konventionen på en gang. I stedet forsøger man at få en plads i alle komiteer, som udarbejder nye lovforslag. For tiden er der nedsat en komite, som skal regulere retningslinjerne for byggeri.

“Vi skal forsøge at sikre, at det bliver lovfæstet, at alt nybyggeri skal være handicapegnet. Samlet set har

DANSK HANDICAP FORBUND I UGANDA

Når de fem handicappolitikere i Ugandas handicappolitiske udvalg kæmper med byggeministeriet, skolevæsenet og sundhedstjenesten om bedre tilgængelighed, gør de det ikke alene. DHF arbejder i Uganda sammen vores søsterorganisation UNAPD (Uganda National Action for Physical Disability) om mange af de udfordringer, som de ugandiske handicap-parlamentarikere taler om i denne artikel.

Vi har blandt andet hjulpet UNAPD med at udarbejde en byggestandard

for tilgængelighed, som er blevet et vigtigt redskab i kampen for tilgængelighed i det offentlige rum. Desuden har mange af UNAPDs lokalafdelinger kastet sig ud i arbejdet for tilgængelighed i de lokale skoler – og vi støtter UNAPD i at træne de lokale tillidsfolk i arbejdet med at måle skolerne op og rejse sagerne i skoleledelser og kommunalforvaltninger. Endelig støtter vi UNAPDs arbejde for at give mennesker med handicap lige adgang til statslige udviklingsprogrammer og projekter.

I de kommende år håber vi at være med til at skabe en alliance mellem UNAPD og Ugandas forening for rygmarvsskadede (SIA) og hjerneska-deforeningen BISOU. Det vil lægge endnu større vægt bag arbejdet for rettigheder til mennesker med handicap.

Sven Gårn Hansen

Du kan blandt andet følge vores søsterorganisationers arbejde i Afrika på facebookgruppen Disability Forum Uganda-Ghana.

politikere fået langt mere viden om vores specielle behov, men vi må hele tiden minde dem om det", siger Helen Asamo.

Skolegang

Af Ugandas 35 mio. indbyggere regner man med, at tre mio. har en form for funktionsnedsættelse. Kun tre procent af disse kan læse og skrive. Det skyldes blandt andet lange afstande til skolen på landet. Safia Nalule påpeger tillige, at yderst få skoler er handicapegnede, og at der for eksempel ikke er tilstrækkeligt antal speciallærere eller undervisningsmateriale for døve og blinde elever.

"Vi kræver, at alle skoler skal være tilgængelige for elever med forskellige handicap," siger hun.

Det er først og fremmest drenge med handicap, som går i skole, fordi de forventes at gifte sig og blive familieforsørgere. Piger forventes at forblive ugifte og blive forsørgt af

familien. Man regner ikke med, at de kan klare en hustrus husholdningsopgaver.

"Derfor er det utroligt vigtigt, at piger med handicap får uddannelse, så de kan forsørge sig selv," siger Safia Nalule.

Fattigdom

Cirka 25 procent af Ugandas befolkning lever under fattigdomsgrensen. Blandt mennesker med handicap er tallet meget højere. Derfor har parlamentarikerne fået gennemført, at en større del af statsbudgettet går til indkomstskabende aktiviteter for mennesker med handicap. Parallelt hermed har NUDIPU kørt en national kampagne for at integrere mennesker med handicap i landets mikrolån- og banksystem. Det har virket delvis, og en del banker er blevet mere tilgængelige og har fx sænket højden på pengeautomater. "Kampagnens mål er ikke, at mennesker med han-

dicap skal have speciel behandling. Det er bare de første skridt på vejen mod fuld integration i alle samfundets sektorer, indbefattet de politiske institutioner.

Flere kvinder i politik

Kvinder med handicap er nu med på alle politiske niveauer, og det har opmuntret flere kvinder til at søge indflydelse og gå efter poster der, hvor beslutningerne tages, mener Safia og fortæller, at i parlamentet, hvor 35 procent af pladserne er reserveret kvinder, findes der yderligere to kvinder med bevægelseshandicap, som ikke tilhører kvoten for mennesker med handicap.

"Folk i almindelighed har indset, at vi har flere egenskaber end at være "handicappede". Vi kan fx være gode politikere, og også ude i distrikterne har fem-seks personer med handicap opnået valg til bestyrelserne uden om kvoten," afslutter Helen Asamo. ■

Mangler du en bil tilpasset dine behov?

Find en brugt bil, se flere produkter, eksempler på biler og meget mere på vores hjemmeside:
handicare.dk/auto-danmark

Se aktuelle nyheder, tilbud og info om events og meget mere på vores Facebook:
facebook.com/handicareautodanmark

Vi kan tilpasse din nye eller brugte bil efter dine behov. Vi bygger bilen op omkring dig, og er med hele vejen med rådgivning fra start til slut. Handicare Auto har over 15 års erfaring og er Danmarks største opbygger af handicapbiler til kommuner, institutioner, erhverv og private!

Vi klarer enhver opgave! Se mere på handicare.dk, ring til os eller besøg en af vores afdelinger i hele landet!

HERNING	KØBENHAVN	AALBORG	RIBE	AARHUS	ODENSE
Baggeskærvej 48 DK-7400 Herning +45 97 12 96 22	Park Allé 289 G DK-2605 Brøndby +45 43 20 57 00	Fabriksparken 3 DK-9230 Svenstrup +45 96 96 15 22	Industrivej 22 DK-6760 Ribe +45 76 88 18 00	Bredskiftevej 6 A DK-8210 Aarhus V +45 87 31 46 00	Hvidkærvej 39 DK-5250 Odense SV +45 63 15 20 00

